

telepensjonisten

Medlemsblad for Telepensjonistenes Landsforbund

Nr. 4/11 - 38. årgang

God Jul!

Telenor - 100 år på Svalbard s. 6

Telenor-pensjonister fra Fornebu-foreningen på oppdagelsesferd i renessansens Toscana s. 16

REDAKTØRENS SPALTE

I år er det 100 år siden Telegrafverket (den gang Telegrafvæsenet) etablerte seg på Svalbard. I den forbindelse har jeg tillatt meg å benytte en del spalteplass på dette. Det er sikkert ikke alle lesere som er like interessert i denne saken. Disse får ha meg unnskyldt. Men virksomhetens historie på Svalbard er ikke bare en historie om hva som har skjedd der oppe i Arktis, det er like mye et speilbilde av den utvikling som telesektoren har hatt i landet vårt de siste 100 årene. Fra en sped begynnelse med morsetelegrafi til dagens høyteknologiske løsninger er det et langt sprang. Denne utviklingen har det vært mennesker bak, og de fleste av dem har vært tilknyttet "vår" virksomhet. I dag er Svalbard i besittelse av de mest moderne telekommunikasjonene i verden. Det var få som hadde troen på at det skulle skje, bare for noen år siden. Men som vi brukte å si mens jeg jobbet på Svalbard: *"Ingen ting er umulig, det umulige tar bare litt lengre tid."*

Dette blir mitt siste nummer av "Telepensjonisten" Fra nyttår overtar en ny redaktør. Dere vil finne omtale av den nye redaktøren i dette nummer av bladet.

Jeg har hatt gleden av å være redaktør for bladet i tre år. Tre meget interessante år. Jeg har lært mye, så ordtaket

"Man er aldri for gammel til å lære noe nytt" har fått bekreftet sin sannhet, i hver fall hos meg.

Jeg benytter denne anledningen til å takke alle dere som har bidratt med stoff og bildemateriale til bladet. Uten dere har det vært vanskeligere å få til et leseverdig innhold. Mange lesere har sikkert savnet noe og andre har sikkert syntes at noe av det som har vært presentert, har vært overflødig. Jeg har i hvertfall prøvd å gjøre så godt jeg kunne. Jeg håper i det minste at noe av det dere har lest gjennom disse tre årene, har vært av interesse.

Jeg vil rette en spesiell takk til "Sofus" som har bidratt i hvert eneste nummer med sine skråblikk på både nære og fjerne forhold og hendelser. Jeg vil også takke trykkeriet og spesielt Sissel Engelsen for et utmerket samarbeid i disse 3 årene.

Til slutt vil jeg takke Odd-Kåre Kvalheim og forbundets ledelse som ga meg tillit til denne oppgaven. Jeg - uten noen som helst journalistisk bakgrunn.

Jeg ønsker den nye redaktøren velkommen og lykke til med et interessant arbeid.

**GOD JUL OG GODT NYTT ÅR
TIL ALLE SOM LESER DETTE BLADET.**

Innhold:

Redaktørens spalte	s. 2	Minner fra krigsåret 1944	s. 14
Lederen har ordet	s. 3	Jul	s. 14
Tanker og meninger om kringkastingstjenesten	s. 4	Redaktørtreff på Gran Canaria	s. 15
Et bilde forteller	s. 5	Telenorpensjonister i Toscana	s. 16
Telenor - 100 år på Svalbard	s. 6	Foreningsnummer og adresser	s. 18
Samtykke	s. 11	Æresmedlem i Valdresforeningen	s. 19
Ny redaktør for Telepensjonisten	s. 11	Landsstyret	s. 19
Sofustanker	s. 12	Tele og postpensjonistenes vinteruke Savalen	s. 20
Bind III - Telegrafverkets "bibel"	s. 13		

Neste nummer av bladet kommer ut i mars 2012. Frist for innsending av stoff er **25. februar 2012.**

Redaktøren forbeholder seg retten til nedkorting av innlegg.

Forsidebildet: En sommer er over. Foto: Viggo Bj. Kristiansen

Lederen har ordet

Vi er inne i en skjebnetid sa vår statsminister tidligere i høst. Utsagnet kom i tilknytning til den økonomiske og politiske uroen i Europa. Ja, man trenger ikke å være statsminister for å forstå at "verden" er i forandring. Som tillitsvalgt i 80-årene var slagordet "Trygghet i en omskiftelig tid", den gangen mente vi å ha sett de helt store endringene som ville komme fremover, men glasskula vår maktet ikke å få med urolighetene vi nå informeres om. Den gangen hadde vi nok med å håndtere en nasjonal inflasjon som nærmet seg faretruende 20 % og ikke minst et rentenivå på ca 17%. Arbeidsledigheten viste faretruende tall og politikerne våre skyldte som vanlig på hverandre for elendig politisk håndverk!

På hjemmebanen forsterkes innslagene om at også Norge blir berørt – og det er vel ikke utenkelig, men som den nøkterne generasjonen vi telepensionister tilhører så vil nok de fleste av oss unngå de helt store "krakkene". Situasjonen er imidlertid alvorlig for befolkningen i flere land og spesielt for de som virkelig har levd livet på "lånte fjær" og hvor etterkommerne arver gjeld og kaos – og dette er virkelig elendig politisk håndverk!

Vi registrerer klager og sutring også i vårt eget land, men hva er det vi egentlig klager over? Fra Telepensionistenes Landsforbund har vi flere saker som vi ideelt sett ønsker forandringer på, men alt til sin tid – nå er tiden inne for å være tilfreds med det man har – eller sagt på en annen måte – vi bør innse at vi faktisk er særdeles heldig som bor i et land som blant annet har velferdsordninger som hjelper oss i økonomiske nedgangstider – om de verste spådommer skulle slå til.

Jeg er derfor helt enig med generalsekretæren i Pensjonistforbundet som omtaler neste års forslag til statsbudsjett som "et fornuftig budsjett i en vanskelig tid".

Innstillingen fra Finanskomiteen ble avgitt 18. oktober og behandlet i Stortinget 24. november. I skrivende stund er ikke utfallet kjent, men i forslaget legger regjeringen opp til at det skal bygges 1500 nye heldøgns omsorgsboliger, et signal fra regjeringen om i alle fall vilje til å nå målet om full sykehjemsdekning innen 2015.

Samhandlingsreformen får tilført over 6 milliarder fra helseforetakene og staten. Den nærmeste tiden vil vise om dette

avhjelper kommunenes pengene – og vi følger med utover 2012!

For noen år tilbake gledet Helga Pedersen hele det norske folk med å opplyse at AP nå erkjente at tennene var en del av kroppen... tenk det – og vi kunne slå oss til ro med at nå kommer tannhelsereformen! Men akk og ve, heller ikke i statsbudsjettet for 2012 kommer noen lovnader på dette området - vi må bare innse at tennene våre de må fortsatt henge på så godt de kan som et vedheng til kroppen!

Fra de store linjene til de mer nære ting finner jeg det nødvendig å minne om at vi lever i en verden som forventer at vi mestrer teknologien som er tilgjengelig – vi merker det hver eneste dag – med et smil vises det til spennende nye saker på blant annet nrk dott no – og det kan virke som det er her vi finner de helt store og viktige hendelser.

Er man ikke eier av en PC og kommer seg på nettet eller har en privat e-postkasse er man virkelig ille ute – og dette er nesten sant. Mange kommuner har faktisk funnet finansiering til å gjennomføre datakurs for interesserte innbyggere. Bare et slikt tiltak beviser at datakunnskaper er en viktig del av hverdagen vår og at det snart forventes at du har skaffet deg en PC. Er du som leser ikke eier av en PC og derav ikke er blant oss som mestrer "tastetilværelsen" så sjekk med din egen kommune om det finnes noe tilbud til de "ukunnige" – og kanskje det beste, tilbudet er gratis!

Husk den beste måten å få et arbeid vanskelig på, er å utsette det. Bestem deg for at også du vil delta i "nettverdenen" – oppsøk kommunen eller ta kontakt med blant annet Seniornett på ditt hjemsted.

Jeg ønsker alle våre lesere en god og fredelig jul og et godt nytt år med hyggelige dager i eget selskap eller sammen med andre telepensionister!

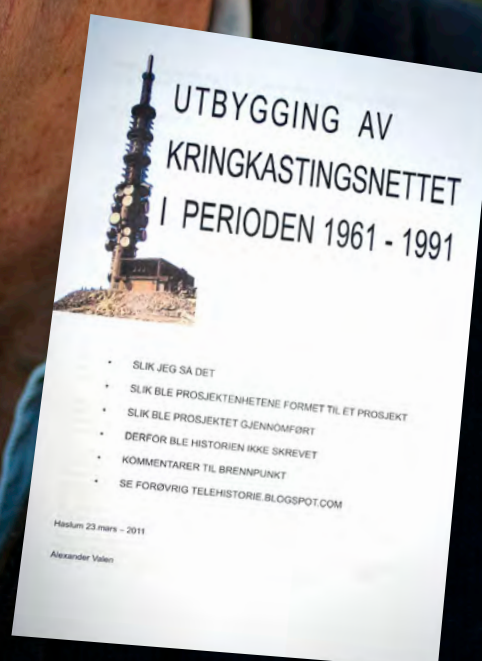
*Med vennlig hilsen
Anni Milward
Forbundsleder*

TANKER OG MENINGER OM KRINGKASTINGSTJENESTEN

Kringkastingstjenesten har hatt lange tradisjoner i Telegrafverket/Televerket. Tjenestens historie er således en vesentlig del av etatens historie, men hittil har ingen gitt seg i kast med å nedtegne den.

Alexander Valen har imidlertid tatt et begynnende initiativ med noen tanker om kringkastingstjenesten. Hans tanker finnes i et hefte som han har laget og som han har kalt "*Utbygging av kringkastingsnettets i perioden 1961-1991*"

Valen kommenterer også det som kom fram i et tidligere Brennpunktprogram på NRK-TV. Valens arbeid er et godt utgangspunkt for en mer omfattende gjengivelse av Kringkastingstjenestens historie.

ET BILDE FORTELLER

Tekst: Harald Pedersen

Da dette bildet ble tatt på julaften 1943 hjemme hos familien Pedersen i Stavanger, var det ingen som ante at det 68 julaftener senere skulle være fire telepensjonister å finne blant de seks barna på bildet.

Helt til venstre ser vi Georg som var ti år da bildet ble tatt. Georg med signatur Pg kan du ha truffet på budsalen i Stavanger eller på telegrafsalen i Oslo på femtitallet, eller kanskje du har truffet ham på radiosentralen i Oslo, på Rogaland radio, i Oslo distrikt eller i Telegrafstyret på sekstitallet, eller kanskje det var på hjemstedet Stavanger der han var å finne i teleområdet de siste 23 årene før han ble telepensjonist i 1993.

Foran til høyre for Georg har vi Alf som her er fire år gammel. Alf med den ufortjente signaturen Ape, kan du i siste halvdel av femtitallet ha truffet først på budsalen og siden på telegrafsalen i Stavanger. Sekstitallet fram til 1975 var det i Molde Alf var å treffe. Hvis du var på Svalbard på midten av syttitallet er det svært sannsynlig at du har truffet ham i løpet av de to årene han var der. Deretter bar det tilbake til Møre og Romsdal, nærmere bestemt til Ålesund denne gangen. I siste halvdel av åttitallet begynte Alf på fritiden så smått å undervise i datafag på BI. Det ballet på seg med mer og mer undervisning, og i 1993 sluttet han i Televerket og begynte som lærer i realfag i den videregående skolen.

Foran i midten finner vi Kari (gift Aakre) som på dette bildet nærmer seg tre år. Kari hadde annen yrkeserfaring med seg da hun på midten av åttitallet begynte i kantinevirksomheten i Stavanger teleområde. Hvis du har vært i Stavanger og besøkt Televerkets kantiner på Lagårdsveien eller i bydelen Hillevåg i perioden fra 1986 til 1999, er det ikke utenkelig at du kan ha sett henne der. Kari tilbrakte de siste årene på ventelønn før hun ble "ordentlig" pensjonist i 2008.

Ytterst til Høyre finner vi en noe skremt Harald som er seks år gammel. Det som skremmer er at han er den som sitter nærmest det intense lyset og den fresende lyden fra ei magnesiumsbombe som ligger på kaminen og brenner for å gi lys til den tidens innendørs fotografering. I likhet med storebror Georg og lille-

broren Alf, kan du også ha truffet Harald på budsalen i Stavanger i første halvdel av femtitallet. Gjennom sekstitallet var han å finne som montør og tekniker på Sandnes og i Stavanger. Fra 1970 til han ble telepensjonist i 2005 har han med signaturen Ph vært å finne i Teledirektoratet/U2, Keysersgt, U7, Lysaker og på Fornebu før han ble pensjonert i 2005.

Magnesiumsbomba var ikke den verste bomba familien ble utsatt for under krigen. Huset hvor familien bodde lå bare femti meter fra en tysk militærforlegning. Huset skulle egentlig vært annektert av tyskerne og brukt som offisersbolig, men på grunn av at myndighetene ikke greide å skaffe alternativ bolig til en så stor barnefamilie, fikk familien bli værende. Militærforlegningen og et tilhørende bunkringsanlegg for marinefartøyer ble flere ganger utsatt for natlige angrep fra allierte bombefly. Uten radarvarsling og skjult av mørket ankom ofte bombeflyene omtrent samtidig med at flyalarmen gikk, og en gang kunne det gått riktig galt. Ei brannbombe traff huset, gikk gjennom taket og fortsatte ned mellom nattbordet og senga til en kunstmaler fra Bergen som bodde på hybel på loftet. For øvrig den siste natta bergenseren sov på den hybelen. Etter å ha skremt vettet av kunstmaleren fortsatte bomba gjennom andre og første etasje, heldigvis gjennom ganger der det ikke befant seg noen, før den slo gjennom sementgulvet i kjelleren og stoppet i dreneringen under kjellergulvet. Flammene sto som en flammekaster opp av hullet i kjellergulvet, men utrolig nok greide pappaen i familien å slukke den med sand som var plassert i bøtter i kjelleren for dette formålet. Familien hadde dobbel flaks denne natten. Det var god fyr i treverket i kjelleren før familien var kommet seg ut av huset. Det var derfor ingen selvfølge at pappa'en skulle klare å slukke brannen. I mangelsituasjonen etter krigen ble det ikke gitt kjøpetillatelse for materialer til denne typen unødvendig utbedring. Derfor husker familiens telepensjonister godt hvor "svidd" kjelleren var i flere år etter krigen. Dobbelt flaks hadde familien fordi huset ble truffet av ei brannbombe. Et annet hus i området ble truffet av ei eksplosiv bombe. Der ble en 13 år gammel gutt drept mens hans to år eldre søster ble skadet for livet.

Telepensjonistene Georg/Pg,
Alf/Ape, Kari og Harald/Ph
ønsker leserne av
Telepensjonisten en riktig
God Jul og et Godt Nytt År.

TELENOR – 100 ÅR PÅ SVALBARD

Tekst: Viggo Bj. Kristiansen

Bakgrunnen for etableringen av Spitsbergen radio

Amerikanerne som drev gruvedrift på Spitsbergen, var de som tok det første initiativet til en telegrafforbindelse mellom Spitsbergen og fastlandet. På denne tiden var Svalbard et ingenmannsland, eller rettere sagt et allemannsland. Ingen land hadde særrettigheter, noe som betydde at alle som ville, uansett nasjonalitet, kunne etablere virksomhet på Svalbard. Norge hadde gjort flere framstøt for å få herredømme over Svalbard, uten å lykkes.

Men da tanken fra amerikanerne kom opp, tok daværende telegrafdirektør Thomas Thomassen Heftye affære og satte i gang et omfattende arbeid for at Norge skulle etablere den ønskede telegrafforbindelse.

Heftye mente at dersom det skulle komme en slik forbindelse, så måtte det være i norsk regi. Han jobbet utrettelig for sin ide, men det krevde gode argumenter, og ikke minst var det viktig å få politikerne til å støtte ideen med økonomiske midler.

Mens amerikanerne jobbet med saken gjennom sine kanaler, jobbet Heftye aktivt med de midler han hadde til rådighet og ga amerikanerne klar beskjed om at det var norske interesser som skulle ta hånd om utbyggingen av en slik forbindelse.

Saken skapte ikke så rent lite diplomatisk håndtering, noe som involverte flere land, driblant Sverige, Russland og England i tillegg til USA.

Men for å gjøre en lang historie kort, så klarte Heftye til slutt å få Stortinget til å bevilge penger til en stasjon på Spitsbergen og en tilsvarende stasjon på fastlandet.

Valg av sted og etableringen av Spitsbergen radio

Stedsvalget på Spitsbergen falt på Finnest i Green Harbour (nå Grønfjorden) og på fastlandet ble det Ingøy på kysten av Finnmark. Beløpet som ble bevilget 3. mai 1911 var på 300.000,- kroner. Amerikanerne som ikke hadde gitt opp tanken om at det var de som skulle stå for denne etableringen, ble svært skuffet da de skjønnte at de hadde "tapt kampen".

Alt lå nå til rette for å starte planleggingen. Det var knapt med tid dersom dette skulle bli en realitet i løpet av året 1911. Vi må huske på at Spitsbergen bare var tilgjengelig med båt om sommeren.

Da beslutningen i Stortinget ble tatt, hadde Heftye og hans menn allerede gjort mange forberedelser med tanke på et positivt vedtak i Stortinget. Teknisk utstyr var allerede bestilt fra Telefunken i Tyskland.

*Bare antennefundamentene
står igjen etter Spitsbergen radio.*

Alt teknisk utstyr, bygningsmaterialer, proviant og annet nødvendig utstyr samt ca. 50 personer ble lastet om bord i "Fanny" før den forlot Oslo 4. juli 1911. Det må legges til at etter tre døgn seillas oppsto det brann om bord i "Fanny". Brannen resulterte i at noe av lasten måtte dumpes på sjøen, men etter at slukningsarbeidet var gjort, fortsatte ferden og båten ankom Finnestet 9. juli. Strømmen Trævare hadde fått oppdraget med å levere og sette opp bygningene.

Fra leverandøren av det tekniske utstyret deltok flere personer. Antennemastene ble montert av en tysker ved navn Schenk. Han hadde med seg noen unge tyske sjøgutter som hadde erfaring med å klatre i rigg. Guttene fikk jobben med å jobbe i mastene.

Generatorene ble også montert av en tysker. Hans navn var Barr. 35 mann ble satt på arbeidet med å bygge stasjonen og montere det tekniske utstyret. Målet var å bli ferdig før mørketiden satte inn. Avdelingsingeniør Hermod Petersen ledet arbeidet med monteringen og idriftsettingen av det tekniske utstyret.

Telegrafdirektør Heftye som hadde vært pådriver for å få stasjonen etablert, besøkte stedet under anleggsarbeidet 21. juli. Han sa seg fornøyd med framdriften og 23. juli tillot han at det norske splittflagget ble heist på Finneset i Grønfjorden. Dette var sannsynligvis første gang at det norske splittflagget vaiet på Spitsbergen. Det var ventet at amerikanerne ville reagere på denne markeringen, men derfra hørtes ingen ting, men derimot var det mange nordmenn og flere norske aviser som kritiserte Heftye og mente at dette var en provokasjon overfor de andre landene som hadde interesser på Svalbard.

Etter noen dager reiste Heftye tilbake til fastlandet, denne gang til Ingøy for å konstatere at arbeidet med stasjonen der gikk etter planen.

1. oktober ble anleggsarbeidet avsluttet og de siste arbeiderne reiste til fastlandet. Bare de som skulle teste ut utstyret og de som skulle betjene stasjonen ble igjen.

Det var nå blitt bygd en stasjonsbygning, og reist to 60 meter høye radiomaster. Videre inneholdt stasjonsområdet funksjonærboelig, noen brakker for varelager, brensel (ved og kull), samt et hus for oppbevaring av oljefat.

I løpet av mindre enn fire måneder var anleggsarbeidet på Finneset gjennomført. En imponerende innsats selv etter dagens vurdering Ingøy radio ble som sagt bygd samtidig og totalkostnaden for begge stasjonene kom på ca. 400.000,- kroner. Men hadde man sagt A, så måtte man også si B, og Stortinget vedtok da en tilleggsbevilgning for å dekke overskridelsene. I tillegg bevilget de 32.000,- kroner til drift av Spitsbergen radio (som var navnet stasjonen fikk). Etter at alt utstyret var montert og testet ut, ble den første kontakten med fastlandet opprettet 22. november 1911. Det første telegrammet ble sendt til telegrafdirektør Heftye og inneholdt følgende tekst: "Alle lever i beste velgående. Det er utmerket å bo her, mørkt og kaldt, men hyggelig."

Amerikanerne ble Spitsbergen radios største kunde i de første årene. Det ble inngått en avtale med amerikanerne (Arctic Coal Company) som forpliktet amerikanerne å benytte Spitsbergen radio fram til 1926. Men det må legges til at amerikanerne avsluttet sin gruvevirksomhet på Spitsbergen i 1916 da de solgte virksomheten til Store Norske Spitsbergen Kulkompani.

Spitsbergen radio – et samlingssted

Den første stasjonsbesetningen besto av stasjonssjef Hermod Petersen, to telegrafister, en elektriker, en maskinist og en kokk.

Spitsbergen radio ble et "samlingssted" for de nordmenn som befant seg på Spitsbergen og for alle de som kom til øya med båt. Mange mennesker var innom stasjonen, deriblant kan nevnes Fridtjof Nansen som besøkte stasjonen flere ganger. Han skrev blant annet i sin beretning følgende: "Bestyreren på stasjonen ønsket oss velkommen og viste oss utrettelig gjestfrihet og imøtekommenhet under vårt opphold."

Krigsårene 1914-1918

I krigsårene 1914-1918 ble det satt i verk enkelte forholdsregler for å være sikret dersom tenkelige situasjoner skulle oppstå. Det ble innført helkontinuerlig tjeneste og personelt ble pålagt å utvise forsiktighet med opplysninger til skip, samt innrapportere mistenkelige observasjoner. I tillegg til at stasjonen også sendte meteorologiske observasjoner, ble de pålagt systematiske innrapporteringer av isforholdene.

Stasjonen ble også utrustet med reserveproviant og drivstoff for et ekstra år med tanke på at krigen kunne få konsekvenser også på Svalbard.

Et viktig bindeledd med omverdenen

Stasjonen spilte en viktig rolle da Roald Amundsen gjorde forsøk på å nå Nordpolen med flybåtene "N24" og "N25". Som kjent mislyktes Amundsen på denne ferden som han startet fra Ny-Ålesund 21. mai 1925. Da Amundsen gjorde sin ferd med luftskipet "Norge" over Nordpolen i 1926, ble Svalbard radio (som den da hadde forandret navn til) benyttet til å kommunisere med luftskipet. Svalbard radio hadde kontakt med luftskipet til de hadde tilbakelagt 1900 km. Det vil si til de var kommet ca. 500 km. På andre siden av polpunktet.

Nobiles mislykte ferd med luftskipet "Italia" i 1928 endte som kjent i at Amundsen ble borte under sitt forsøk på å lete etter Nobile og hans mannskap. Under den omfattende leteaksjonen etter Nobiles menn og Amundsen, spilte Svalbard radio en viktig rolle.

Svalbard radio var også til god hjelp for Eilson og Wilkins da de i 1928 fløy fra Alaska til Svalbard. En strekning på 3400 km. Som de tilbakela i løpet av 20 timer.

På flyttefot

Livet på Spitsbergen radio gikk sin gang. Etter at Norge fikk suvereniteten over Svalbard, skiftet stasjonen navn til Svalbard radio i 1925 og allerede da ble det foreslått å flytte stasjonen fra Finneset til Longyearbyen. Men den endelige beslutningen ble først tatt i 1928.

I to måneder ble det foretatt prøver med en kortbølgesender fra Longyearbyen. Resultatet var lite tilfredsstillende. Men i 1929 ble det derimot besluttet at stasjonen i stedet skulle flyttes til Ny-Ålesund, hvor man mente at forholdene var betydelig bedre. Alt ble gjort klart i Ny-Ålesund. Bygning var oppført og utstyret var kommet på plass. Besetningen på Finneset gikk bare og ventet på beskjed om at de skulle dra til Ny-Ålesund. Men slik gikk det ikke.

En gassseksplosjon i kullgruva i Ny-Ålesund medførte at Kings Bay som drev gruve drift, besluttet å legge ned virksomheten i Ny-Ålesund. Utstyret som var montert i Ny-Ålesund ble sendt tilbake til Svalbard radio på Finnestet.

Nok en gang fikk Svalbard radio et forlenget liv i Grønfjorden, men beslutningen om å flytte derfra var tatt. Stasjonen trengte nærvær av øvrig aktivitet på Svalbard og denne aktiviteten befant seg i Longyearbyen. I 1930 ble det ny flyttesjau, denne gang til Longyearbyen.

Isfjord radio blir etablert

Som tidligere nevnt var det ikke gode mottaks- og sendeforhold

i Longyearbyen. Aktiviteten både i de norske og de russiske gruvene fikk en betydelig produktjonsvekst, noe som bidro til økt båttrafikk i området.

Høsten 1932 gikk to sovjetiske fartøyer på grunn i Isfjorden. Etter denne hendelsen kom det anmodning fra sovjetruiserne om å få bedre sikring av skipstrafikken. Det var i første rekke snakk om bedre fyrbelysning, men også bedre plassering av en radiostasjon. Etter oppfordring fra Handelsdepartementet ble det våren 1933 i samråd med Telegrafverket og Fyrvesenet foreslått å oppføre ei fyrlykt og en radiostasjon på Kapp Linne ved d innløpet av Isfjorden. 16. mai 1933 bevilget Stortinget 100.000,- kr. Til formålet. 14. juni 1933 forlot M/S "Polarbjørn" Oslo med alt materiell til fyrlykta og radiostasjonen.

Til tross for mye dårlig vær den sommeren ble arbeidet sluttført 13. september. En ny imponerende bragd gjennomført på utrolig kort tid 13. november 1933 kom stasjonen offisielt "på luften" med betydelig bedre kvalitet enn det som var tilfelle fra stasjonen i Longyearbyen. Isfjord radio ble nå den viktigste stasjonen på Svalbard. Virksomheten på Isfjord radio holdt fram helt til andre verdenskrig kom.

Telenors administrasjons- og tekniske bygg på Skjæringa i Longyearbyen. Foto: Per Krokan.

Krigsårene 1940-1945

Det ble tidlig klart at heller ikke Svalbard ville slippe unna krigshandlinger under andre verdenskrig. For okkupasjonsmaktene var Svalbard, av flere grunner, et interessant område.

Her fantes store kullreserver som var ettertraktet av våpenindustrien i Tyskland og i tillegg lå Svalbard strategisk til for å kunne avskjære de alliertes skipstrafikk til Nord-Russland.

Både Svalbard radio og Isfjord radio spilte en betydelig rolle i krigens begynnelse. Etter hvert som tyskerne ble mer interessert i dette området,

var det helt nødvendig for nordmennene og russerne på Svalbard å kunne kommunisere med fastlandet. Tyskerne hadde allerede før krigen etablert både meteorologiske stasjoner og en egen radiostasjon.

Da det ble klart at Svalbard ville bli trukket aktivt inn i krigen, ble befolkningen både i de norske og sovjetiske bosetningene evakuert. Dette skjedde allerede høsten 1941. Den norske befolkningen ble evakuert til Skottland og de sovjetiske til Sovjetunionen.

Både Svalbard radio og Isfjord radio ble satt ut av drift da evakueringen ble foretatt. Tyskerne gjorde flere flyraid over Svalbard og som

Spitsbergen radio ble bygget i 1911.

ventet kom det største tyske angrepet, men ikke før to år etter at evakueringen var gjennomført.

Tyskerne stormangrep Svalbard i september 1943 med slagskipene "Scharnhorst" og "Tirpitz" fulgt av ni torpedojagere. På tur inn Isfjorden ble Isfjord radio beskyttet av "Tirpitz" og det samme skipet sendte noen salver mot stasjonen da det var på tur tilbake ut fjorden etter at både Longyearbyen og Barentsburg var blitt kraftig beskyttet. Det var tydelig at tyskerne ikke var blitt kjent med at Isfjord radio for lengst var satt ut av drift, men det som sto igjen av bygninger og master ble satt i brann og ødelagt av tyskernes angrep. Det hører med til historien at dette var den eneste krigsoperasjonen "Tirpitz" utførte under krigen. Som kjent ble skipet senket ved Tromsø 12. november 1944. "Scharnhorst" ble senket av allierte sjøstridskrefter 26. desember 1943 utenfor Nordkapp. I løpet av de 11 timene det tyske angrepet varte, ble så godt som alt i Barentsburg og store deler av Longyearbyen ødelagt. Ni nordmenn ble drept og 41 tatt til fange av tyskerne.

Gjenreisningen av Svalbard radio og Isfjord radio

Bare kort tid etter at freden var et faktum i mai 1945, begynte arbeidet med å gjenreise virksomheten i gruvene både i Longyearbyen og i Barentsburg. Virksomheten som kom skapte selvsagt behov for telekommunikasjoner. Arbeidet med å gjenreise radiostasjonene i Longyearbyen og på Kapp Linne /Isfjord radio) kom tidlig i gang. 14 juli 1945 fikk Svalbard radio kontakt med fastlandet, men kvaliteten på forbindelsen var like dårlig som den hadde vært før krigen. Trafikken fra Svalbard radio foregikk ved hjelp av telegrafi fram til 1949 da radiotelefoni ble tatt i bruk mellom Svalbard radio og Harstad radio.

I 1946 ble det besluttet at Isfjord radio skulle gjenoppbygges. 29. juni forlot D/S "Mari" Oslo med alt utstyr og materiell beregnet for å gjenreise Isfjord. 11. juli kom båten til Kapp Linne og arbeidet

startet umiddelbart. Stasjonen som kom på plass var en tro kopi av den som sto der før krigen. 18. august 1946 var Isfjord radio igjen "på luften".

I tillegg til å formidle teletrafikk, fikk mannskapet på Isfjord radio også ansvaret for å rapportere meteorologiske observasjoner. I de etterfølgende årene var det på Isfjord radio den teletekniske utviklingen i hovedsak fant sted.

Teleteknisk utvikling etter andre verdenskrig

I 1950 ble det satt i drift et radaranlegg på Isfjord radio. Formålet med denne var at skip skulle kunne få oppgitt nøyaktig posisjon og avstand til land ved inn- og utseiling i Isfjorden. Denne var i drift til i 1968.

I 1955 oppsto det økt behov for tjenester på Isfjord radio. Det var blant annet åpnet en flyrute fra Europa til USA over Nordpolen. Flyene krevde sikringsstasjoner underveis og Isfjord radio lå gunstig til for en slik stasjon. Det geofysiske året 1957-58 hadde behov for en radiosonde-stasjon og Isfjord radio ble ansett for å være et ideelt sted for denne virksomheten. For å kunne etablere disse tjenestene, som krevde større bemanning og flere tekniske installasjoner, ble det nødvendig med en utvidelse av stasjonen. Utvidelsen som dekket de tekniske installasjonene sto ferdig i 1956. Året etter var også boligdelen ferdig og bemanningen ble utvidet fra 5 til 11 personer.

Radiosonde-stasjonen var i drift fram til 1960 og som følge av dette ble bemanningen redusert til 8 personer. Dette antallet holdt seg fram til 1976 da flysikkeringen ble flyttet til flyplassen i Longyearbyen. NRKs radioprogram ble mottatt av Svalbard radio i Longyearbyen og videresendt på mellombølge fra Svalbard kringkaster. Mottaksforholdene var til tider under enhver kritikk. Igjen viste det seg at Isfjord radio var et bedre egnet sted for denne virksomheten. NRK besluttet å benytte Isfjord radio, men dette betinget at det ble

etablert ei radiolinje mellom Isfjord radio og Longyearbyen. Men før denne radiolinjen kom på plass ble det montert en mellom-bølgesender for viderefremføring av NRKs program til Longyearbyen. En 120-kanals radiolinje kom på plass i 1973 I tillegg til de tjenestene som er nevnt, ble Isfjord radio eget poststed og stasjons-sjefen ble ansvarlig poståpner. Betegnelsen ble 9172 Isfjord radio.

Den generelle utviklingen på Svalbard gikk sin gang og etter-spørsele etter telekommunikasjoner økte i takt med utviklingen. Hvordan skulle man få til en bedre forbindelse enn den radiotelefoniforbindelsen man hadde?

Kommunikasjonssatellitter var kommet på plass i verdensrommet, men etter alle "eksperters" mening, lå Svalbard for langt nord til å kunne ta inn forbindelse til en satellitt som sto 36 000 km. over ekvator. Men ikke alle var like overbevist om at "ekspertene" hadde rett.

I 1974 ble det gjort forsøk på å kommunisere via den geostasjonære satellitten Intelsat IV. Forsøket var vellykket til tross for at elevasjonsvinkelen bare var 3 grader. 5. juli samme år ble det oppnådd kontakt. Oppmuntret av testresultatene i 1974, bygde Forskningsavdelingen i 1975/76 en egen eksperimentell jordstasjon på Isfjord radio med en 4,5 meters antenne. Stasjonen ble bygd for å måle på flere satellitter.

I mai 1978 undertegnet Telegrafverket en kontrakt med NERA om bygging av en permanent jordstasjon på Svalbard. Det best egnede stedet viste seg å være Isfjord radio hvor en også hadde nødvendig infrastruktur på plass allerede og hvor sikten mot syd var ideell.

Arbeidet med å montere utstyr og en antenne på 13 meter i diameter gikk greit, og 19 desember 1979 kunne satellittsambandet formelt tas i bruk. Åpningen ble markert med en telefonsamtale mellom statsminister Odvar Nordli i oslo og sysselmann Jan Grøn-dahl i Longyearbyen.

Utviklingen i Longyearbyen

I 1954 ble det bygget eget telebygg med boligdel på Skjæringa i Longyearbyen og i 1969 begynte man å sende TV-programmer fra et studio i telebygget. Sendingene besto av videoopptak av NRKs programmer og ble sendt i ettertid med to ukers forsinkelse.

Da satellittforbindelsen var etablert, ble det også muligheter for direkte fjernsyn til Svalbard og før jul i 1986 ble det for første gang mulig å se direktesendt fjernsyn i Longyearbyen.

Inntil telefonen ble automatisert i 1981, var det Store Norske som eide abonnentnettet i Longyearbyen. Nå overtok Televerket nettet og 20. mai 1981 ble Longyearbyen automatisert med tilknytning til fjernvalg. 19. oktober 1990 ble ny digital sentral satt i drift i Longyearbyen.

I forbindelse med automatiseringen i 1981 ble Svalbard eget teleområde og Trygve Øvre ble den første telesjefen.

I 1996 fikk Longyearbyen GSM mobildekning. Det ble foretatt betydelige utbygginger av telenettet på Svalbard i tidsrommet 1980-2005. Bla. ble Ny-Ålesund og Sveagruva knyttet til telenettet ved radiolinjeforbindelser. I 1989 ble også Barentsburg og Pyramiden knyttet til det norske telenettet.

Det største prosjektet som har betydd mest for Svalbard, er fiberkabelforbindelsen til/fra fastlandet. Tanken om en fiberforbindelse kom "på banen" i 2002, men det var få som hadde tro på at dette var mulig å realisere. Telenor vendte "tommelen ned" for en slik tanke, men Rolf Skår i Norsk romsenter jobbet videre med saken. Kabelen ble en realitet og tatt i bruk i 2004. Telenor Svalbard fikk ansvaret for driften av det tekniske utstyret tilknyttet kabelen.

Telenor var i 1980-1990 årene under kontinuerlig organisasjonsmessig forandring. Dette måtte også få betydning for virksomheten på Svalbard. Resultatet ble at Svalbard ble et eget aksjeselskap og 24. november 1995 ble selskapet formelt etablert.

Isfjord radio ble bygget i 1933 og gjenreist etter krigen.
Foto: Arnold Tørum.

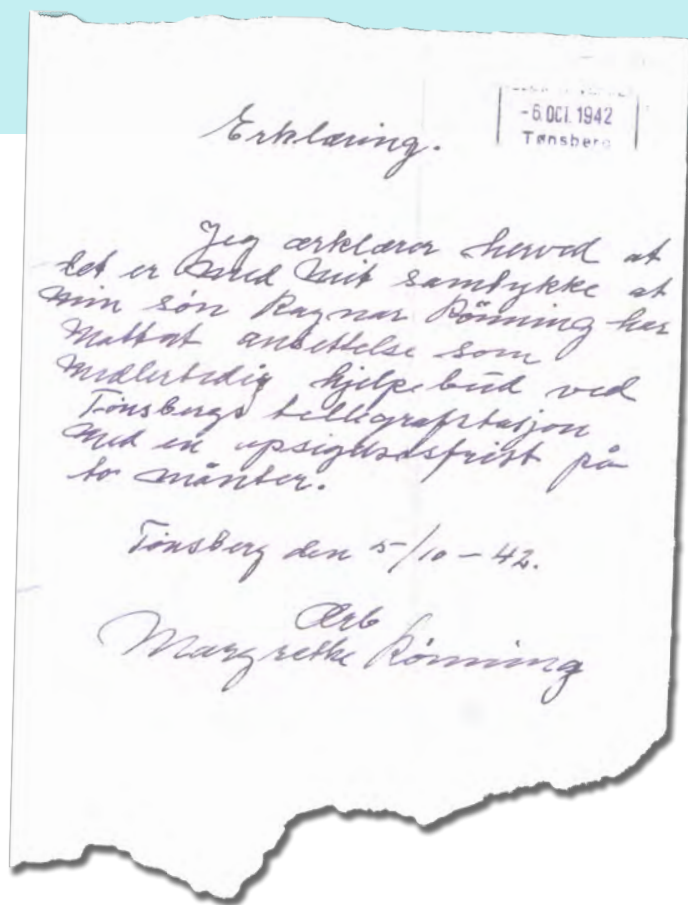
SAMTYKKE

Inger Heldal Anderson i Tønsberg har sendt oss denne håndskrevne erklæringen som arvingene til Ragnar Rønning kom over da de ryddet i papirene etter hans død. Rønning var ansatt i Televerket i over 50 år. Hans siste arbeidssted var på økonomiavd./forsyning.

Erklæringen forteller noe om formalitetene i Telegrafverket den gang. Dersom det skulle være vanskelig å lese den håndskrevne erklæringen, gjengir vi innholdet her:

Jeg erklærer herved at det er med mitt samtykke at min sønn Ragnar Rønning har mottatt ansettelse som midlertidig hjelpebud ved Tønsberg telegrafstasjon med en oppsigelsesfrist på to måneder.

Tønsberg den 15/10-42
Ærb
Margrethe Rønning

NY REDAKTØR FOR "TELEPENSJONISTEN"

Fra 1. januar 2012 overtar Berit Nylund som redaktør i "Telepensjonisten".

Berit Nylund bor i Bergen, men er opprinnelig fra Stord. Hun begynte i Telegrafverket som 17-åring og gikk av med pensjon da hun var 62 år. Hun har med andre ord vært tilsatt i Telegrafverket/Televerket/Telenor i 45 år.

Som så mange andre kvinner på den tiden, begynte hun på rikstelefonen. Først i Stavanger, senere på Stord. Fra Stord flyttet hun til Bergen i 1962 og fortsatte der på rikstelefonen fram til midten av 80-årene.

I 1986-87 tok hun saksbehandlertidning ved Teleskolen i Grimstad. Senere tok hun deltidsstudium grunnfag i organisasjon og ledelse ved Kvinneuniversitetet på Løten.

Fra 1988 var hun ansatt på Informasjonskontoret i Bjørgvin Tele-distrikt og hadde ansvaret for internavisen «Mikrotelefonen» i nesten 5 år. Fra 1992 jobbet hun i Telenor Privat som personalrådgiver og senere med personal/lønn og faktura i Kundeservice.

I mange år har hun vært tillitsvalgt i KTTL, i to perioder var hun leder i KTTL i Bergen. Fra hun ble pensjonist i 2002 har hun vært medlem av styret i Pensjonistforeningen i Bergen der hun for tiden er nestleder.

Vi ønsker Berit lykke til med jobben som redaktør for «Telepensjonisten».

Berit Nylund

SOFUSTANKER

Vi skriver 1. november 2011. Handelsstanden har lansert julens komme også i år med førtidige lokkevarer, glitter og stas. For vår del har fru en hentet frem reisekofferten og gjør seg klar nok en gang til å bytte et par mørketidsuker med sol og strand på Gran Canaria. Sofusen er som vanlig med som nissen på lasset. Eneste bekymring er at redaktørens tidsfrist for sofusistiske ytringer faller midt i de canariske soldagene og derfor må leveres før avreise.

Boligprisene har skutt i været. Lav lånerente og klokkeetro på at slik vil det vare til tross for nedgangstider for USA og Eurolandene, har ingen demper lagt på lånevilligheten. Sigbjørn Johnsens advarende finger står få boligkjøpere til troendes. Boligmarkedet er et nåløye for unge boligsøkere. Mange 20-åringere synes det er pyton og urettferdig at ingen tilbyr dem billig leilighet eller bolig. Foreldregenerasjonen, også kallet curlingforeldrene, har gitt dem dårlig bakkekontakt ved å ha lagt alt til rette for sine håpefulle under oppveksten. Foreldre, og enda mer besteforeldre, syr stadig puter under sine håpefulle og kaster moneter etter barn og barnebarn. Det har vi saktens råd til. Mange av dagens ungdom vet derfor knapt hva savn og mangel på hverdags-goder er.

Å etablere seg i ungdomsåra, enten det nå var som singel eller i elskovsrus, var for oss et løft. Først utdanning, så jobb, sparing og ydmyk søknad om lån i den allmektige banken. Et ja derfra var en forpliktelse. Egeninnsats og å spinke og spare måtte til. Når huset sto der, eller leiligheten var din, var det å utstyre seg med gammelt og brukt. Årets modell i barnevogn og siste møbelmote var ikke til å tenke på. Nå er det fra første stund krav om tidsriktig møblering og råd til moden rødvin på lørdagskvelden. Gjeldsforpliktelsen er til lite bekymmer, det ordner seg nok. Så har vel verden gått fremover da, mens vi i eldregenerasjonen i vantrø skepsis ryster på hodet.

1. oktober er FN's erklærte Eldredag, hva nå det skal være godt for. Kulturtunge eldre-samlinger med sine forgrunnsfigurer takker seg selv for innsatsen når det FN-jubileres. 'Eldredagen' er mest en politisk demning mot eldreflommen som kommer. Gamlingene må ikke få sette dagsorden for partienes løfterike program for eldrevelferd. Vi lar oss ufarliggjøre av politisk splitt og hersk

og stemmer av gammel sedvane i blind tro på at valgloftene holder vann. Og vann er det stadig nok av i det ganske land.

Viven dro meg med på en billig hopp-på tur til et kort møte med Gran Canarias sol sist i august. Der kan mangt filosoferes over i et vinvarmt Sofushjerte. Solens opp- og nedganger var stemningsfylte, likeså fruens behags- og mishagsytringer over tingenes tilstand og stillstand. Gubbens hang til puppestudier fra bassengkantens solseng fremfor øyas mangfoldig kulturtillbud, var en kilde til mild konflikt. Det kan vel også kalles livsnyttelse i alderdommen. Statsråd Lysbakken blåste til strid da han mente jobb måtte gå foran amming, - å gi pupp er gammeldags. Hørt sånt syn. Et veldreid damebryst er manna både for nyfødte og utgamle.

Nordsjøen viste seg fortsatt å være bredfull av uoppdaget gullkantet olje. Avaldsnes feltet utenfor Stavanger vil forlenge oljeæraen vår i flere ti-år i følge rapporter fra Statoil. Det tegner til å bli en gedigen julegave til folket, selv etter at en stor del av bingogevinsten går til boreselskapet og oljeleternes gode teft. Slik kan vi med god samvittighet fortsette å klage vår nød over de mangehånde antatt begredelige tilstander i samfunnet. Oljepengene gjør oss fete og velfødde. Lavkarbodieter som effektivt middel mot overlast og helsetap, diskuteres heftig. For Sofusen har karbonade med løk vært en innertier helt fra unge år. Men nå har fru en halvert karbonaden, slik at den ligger oppskriftsmessig lavt på brødskiva. Jeg har jo murret litt, men alt for helsa. Og kokt flesk som alternativ er slett ikke å forakte.

Fruen er ikke helt stø i ordspråk. I harnisk over at statsminister Stoltenberg først fikk mediekritikk for at et seks år gammelt frynset utsagn etter valget i 2005 stengte døra til President Bush sitt 'Ovale rom'. Så ble ministeren beskyldt for å vise kongeforakt da han valgte å stille som deltaker i Skavland sitt TV-program, i stedet for å delta på slottets kongemiddag for Stortinget. Da var begeret fullt for mitt kjære livslys. I lutter omsorg for Stoltenberg blåste hun seg opp ved søndagsfrokosten. -For noe tull. De gjør fem fluer til høns, fnøs hun. En forsiktig korrigerer om at det var en

fjær som ble til fem høns i eventyret, ble overhørt. -Samme det. Bakeren må rette for smeden!

Gaddafi lekte katt og mus med Nato-fly og landets revolusjonshær i månedsvis, før han krøp ut av kloakkrøret og møtte sitt endelikt. Våre forfløyne jagermannskaper skapte seg et rykte som presisjonsbombere fra et fredselkende oljeland. Terrorister i andre oljeland smeller også av sine bomber, om enn på en mer primitiv måte.

Klimahøsten har vært en fryd med varmerekorder i fleng og sildrende regn innimellom. Alle fryder seg sorgløst, også amerikanerne som ble hjemsøkt av kraftige snøfall i månedskiftet oktober/novembe. Ørkenfolkene fortviler over uteblitt monsunregn, mens Thailand ligger flomskadd. Finansklimaet skremmer heller ikke oss. Vi liter på oljeformuen, både den som er cashet inn og den vi har i reserve på Åsgardfeltet. Mens Eurolandenes økonomi vakler og Hellas rystes av gjeldsforpliktelse til langt oppover halsen, lever vi i uanfektet ro over tingenes tilstand utenfor våre grenser. Vi bøter litt på vår samvittighet ved å være rausere givere til TV-aksjonen og andre pengefiskere.

Huawei har snart fullført oppgraderingen av mobilnettet. Dermed kan Telenoret smile i skjegget og tilby oss et lynraskt trådløst nett som dekker langt mer enn det folk flest har behov for. Men vi må jo bare ha det, og betaler lystig regninga. Jeg tok konsekvensen og kjøpte ny Huawei smarttelefon. Den kom jeg ingen vei med i starten. Apparatet er nok smartrere enn Sofusen. Og uten bruksanvisning var handikappet et faktum. Men jeg har nå funnet ut at den må beføles og strykes, slik jeg koser med fru en i sjeldne stunder, for at den skal gjøre det jeg ønsker.

Julen er her når bladet droppes i postkassen. Da har Telenoret beriket oss med klangfulle julekonserter og anbefalt nye smarte mobiltelefoner som årets julegave. Så løp og kjøp og hold aksjekursen oppe. Sofusen takker alle lesere og ønsker alle som en en hyggelig julestund og et levelig nytt år.

Sofus

BIND III – TELEGRAFVERKETS "BIBEL"

Tekst: Viggo Bj. Kristiansen

Vi som har noen år bak oss i det "gamle" Telegrafverket husker godt den røde ringpermen med tittelen Bind III – personalinstruks. Personalinstruksen var noe som alle ansatte før eller siden hadde befattning med. Om dette kunne det fortelles mange historier, men jeg vil prøve å gjengi noen historier som forteller litt om instruksens anvendelse og tolkninger.

1. Jeg var beordret til Vardø og ble alene automattekniker der. En dag ble det meldt feil på sentralen i Syltefjord. Fra Vardø gikk det en lokalbåt hver mandag morgen. Retur var ikke mulig før på fredag
2. Bestemmelsene var slik at når man var inne til førstegangs-tjeneste i militæret, skulle den som var ugift ha 1/3 lønn. De som var gifte skulle ha full lønn. Nå var jeg i den situasjonen at jeg var ugift da jeg kom inn til førstegangs-tjeneste, men giftet meg fem måneder før jeg avsluttet verneplikten.

Jeg dro av gårde mandag morgen, kom fram til Syltefjord og rettet feilen i løpet av en times tid. Hva skulle jeg nå gjøre, vente til fredag med å reise tilbake?

Jeg valgte å gå over fjellet fra Syltefjord til Båtsfjord (det var ikke veg den gang)

I Båtsfjord kunne jeg ta hurtigruta til Vardø. Hvis jeg var heldig ville jeg komme til Vardø i løpet av samme kveld.

Turen over fjellet var tyngre enn jeg hadde forestilt meg, det var nemlig midt i vårløsningen og elvene var vanskelig å forsere. Jeg kom fram til Båtsfjord, våt, sliten og sulten, etter å ha gått ca. 3 mil, men nådde hurtigruta med en halvtimes margin. Jeg kom tilbake til Vardø samme kveld.

Så skulle reiseregninga skrives. Personalhåndboken sa nemlig at vi fikk ¼ time for hver reisetid vi hadde, og jeg regnet den tiden jeg hadde gått som reisetid og førte det opp på reiseregningen. Men neida, jeg fikk reiseregninga i retur med beskjed om at når jeg hadde gått, kunne jeg ikke regne det som reisetid. Det måtte regnes som gangtid, og for det kunne jeg få 25 øre pr. kilometer. Med andre ord kr. 7,50 for min strevsomme og våte innsats. Det hører med til historien at jeg hadde spart Telegrafverket for flere døgn diett og overnattingstillegg

Selv mente jeg at jeg skulle ha full lønn for de siste månedene (de månedene jeg var gift under tjenesten). Men så enkelt kunne det ikke tolkes. I etaten ble det tolket slik at jeg bare hadde rett til full lønn dersom jeg var gift da jeg begynte militærtjenesten. At jeg giftet meg mens jeg var i militæret, hadde ingen betydning. Jeg brukte flere måneder på å skrive brev og telefonere til forskjellige "instanser" i Telegrafverket før jeg endelig fikk medhold. Etterbetalingen fikk jeg først etter at jeg hadde avsluttet militærtjenesten.

3. Jeg unnlater ikke å nevne det forhold at administrativt personale og øvrige ansatte hadde forskjellige reiseregulativ.

Under en tjenestereise reiste telegrafbestyreren og jeg sammen til et sted hvor det ikke var forretninger hvor en kunne handle mat. Vi hadde derfor smurt oss noen rikelige matpakker begge to før vi reiste hjemmefra. Vi skulle være borte til dagen etterpå. Da vi satte oss ned for å spise av vår medbrakte mat, viste det seg at bestyreren hadde med seg mat som nesten kunne sammenlignes med en restaurantlunsj. Jeg hadde mine brødsiver med ost. "Har du bare ost på maten," bemerket bestyreren. "Jo," svarte jeg, "det er dette som er forskjellen på din og min diettgodtgjørelse."

Det ble taust en lang stund før vi lot latteren slippe løs.

Dovne mennesker har alltid lyst til å gjøre noe.

En mann har det aldri så travelt at han ikke kan snakke om hvor travelt han har det.

Jul

Enn at det snart er jul igjen
og vi som nylig hadde en.
det er faktisk ikke lenge siden.
Hvor i all verden blir det av tiden.
Et år er ikke langt,
men det kan skje så mangt
sv stort og smått,
av ondt og godt.
det onde for å glemme,
det gode for å gjemme.
Jo, mangt og mye har skjedd,
vi har både grått og ledd.
det vil nok alltid være sanning;
At livet skal ha denne blanding.

Klokkenes malmtunge slag
skal lyde på nytt,
Stans i den strevsomme dag,
så stille så lytt.
berusende høytid i blodet vil jage.
Da finner du gleden
Fra barndommens dage.
Glede og ømme tanker
om hverandre vanker
såre – vil også dukke frem
men ta også vare på dem

Så steller vi vårt hus
i edel høytids rus.
For nå skal julen slippes inn
i våre hjem og i våre sinn.
Men ute i vår have
henger vi en julegave.
Småfuglene må få sitt nek,
for det er deres julestek.

En liten stubbe står så glad i skogen et sted,
sin lille busk den villig ga oss som juletre.
Det skal pyntes med lys og stjerne,
Siden lister vi oss rundt på tærne
og mens barna varsomt blunder
legger vi pakker under.

Det lir og lakker
for disse pakker,
Snart skal de sirlige silkebånd
i iver slites av barnehånd.
Når det er gjort blir vår barnestue
temmelig fort forunderlig å skue.

Fanget i barneøyenes stråleglans
blir vi jo atter og atter som barn.
Mens julekvelden går,
ønsker vi for oss selv
inderlig at vi får
mang en, mang en slik kveld

Marit Wikhammer

MINNER FRA KRIGSÅRET 1944

Trude Sjuve, Tønsberg forteller om hvordan hun og hennes familie hadde det under evakueringshøsten 1944 i Finnmark.

Høsten 1944 var spesiell. Alle regnet med at noe ville hende snart, men ingen visste hva det ville bli. Jeg som den gang var 9 år, hadde ikke vært på skolen på lange tider, og min far hadde ikke vært på arbeid. Den 31. oktober, tidlig om formiddagen, dro han til samvirkelaget som var evakuert til en låve i nabolaget, for å kjøpe ukens rasjon av parafin. Der overhørte han en samtale mellom to nazister, der den ene forteller at i dag skulle Luftjokdalen tvangsevakueres og alle bygninger skulle brennes. Kvinner og barn skulle fraktes til Smalfjord der de skulle stues om bord i "Carl Arp" vestover.

Min far var ikke sein om å komme seg hjem, men først var han innom vår nærmeste nabo og fortalte nyheten. De var da blitt enige om at de skulle rømme til fjells. Vi skulle møtes på et avtalt sted til et bestemt klokkeslett. Nyheten spredtes fort og da vi møttes var vi en stor flokk. I det vi skulle begynne marsjen hørtes det en tysk motorsykel som kom oppover. Min far skrek da at alle måtte kaste seg ned på bakken og ligge helt stille til motorsykkelen hadde kjørt forbi. Og det gjorde vi. Så sprang vi det vi maktet for å komme i en tryggere posisjon før sykkelen var tilbake.

Etter få minutter sto det første huset i full fyr.

Jeg kan ikke huske hvor lenge vi gikk, men det begynte å bli mørkt da vi nådde "Grevlingskaret". Her ble det satt opp en gapahuk som vi barna tilbrakte natten i. Vi lå på bjerkeris. Neste dag ble det satt opp en gamme (gamme kalles i dag for lavvo) med grue i midten. Der bodde vi en masse mennesker til 9. november.

En dag kom det en som hadde sett blodspor i snøen. Det gikk da ut et par menn som snart fant ei ku som tyskerne hadde skutt ut et øye på. Det stakkars dyret som var helt utmattet, lot seg villig fange. I all hast ble det satt opp en fjøsgamme og det ble sendt av gårde en "delegasjon" til en høystakk som noen visste om, for å hente mat. Det eneste som sto igjen i bygda var møkk-kjelleren på gården der vi bodde. To dager før oss andre, gikk min far og to andre karer for å gjøre "leiligheten" i stand. Da vi andre kom ned, var møkk-kjelleren reingjort så godt det lot seg gjøre. Komfyren som sto igjen på branntomt, var oppmontert og det helt nødvendige av inventar var laget av materialene som var i noen pelsdyrbur som tyskerne ikke hadde sett seg tid til å brenne. Urinkommen var gjort om til fjøs og for første gang på ni døgn fikk kua bås å ligge i. De første ukene bodde vi femten mennesker i kjelleren.

Så nærmet julen seg. Min far laget et fint juletre av einekvister som han boret inn i en stamme. Men noe å pynte treet med hadde vi ikke. Et par dager før jul reparerte han luggene sine og gikk en mils vei til nabobygda for å høre om det var kommet noen matforsyninger. Det eneste han hadde i sekken da han kom hjem, var et stykke hvitt og grønt rutet papir, slikt som man legger i bunnen på skuffer og skap. På julaften klippet han en fin lenke av papiret og det pyntet han treet med. Julematen besto av kokt kukjøtt og flatbrød som min mor hadde bakt. Og som julelys hadde vi ei karbidlykt.

Vi bodde i møkk-kjelleren til 15. januar. Da flyttet vi inn i ei brakke som sto i en annen kommune. Den brakken hadde tyskerne forsøkt å sette fyr på ved å kaste inn en brannbombe. Bomben hadde eksplodert og deretter sluknet. Men alle vinduene var blåst ut og taket var løftet noen centimeter av lufttrykket. I tillegg var det et stort hull i gulvet. Min far klarte også å gjøre brakka beboelig, slik han hadde klart med møkk-kjelleren

REDAKTØRTREFF

PÅ GRAN CANARIA

Tekst: Viggo Bj. Kristiansen

Livet kan by på mange tilfeldigheter. Både positive og negative. Denne gangen kom tilfeldigheten som en gledelig overraskelse for undertegnede.

En dag under mitt og min kones to ukers opphold på Gran Canaria, var vi på tur ut av en matbutikk (supermercado) og rett mot oss kom Jahn Hassel og hans kone. Snakk om tilfeldighet. Her var vi to redaktører av "Telepensjonisten", sammen langt borte fra gamlelandet.

Men ikke nok med det, etter ytterligere et par dager dukket Sjur Malm opp på samme stedet. Også han tidligere redaktør av "Telepensjonisten". Vi måtte selvfølgelig markere denne tilfeldigheten. Det gjorde vi med en felles lang lunsj, der vi fikk pratet både lenge og vel om "gamle" dager i Televerket. Historiene ble mange og interessante og vi måtte etter hvert innrømme at vi var blitt ofre for nostalgien.

F.v. Jahn Hassel, Sjur Malm og Viggo Bj. Kristiansen

Telenor-pensjonister fra Fornebuforeningen på oppdagelsesferd i renessansens Toscana

Tekst og fotos: Per-Johan B. Bogerud

Dimensjonene over domkirken i Siena er enorme. Her sett mot alteret.

Å få gå historierike Toscana etter i sømmene, er en opplevelse som ikke er noen hver forunt. Men da 39 Telenor-pensjonister fra Fornebuforeningen 10.-14. oktober inntok "renessansens vugge", var det som om de stod overfor en åpenbaring av så vel kjente som ukjente sider av italiensk kunst og kultur. Begge deler markant plassert og omtalt i verdenshistorien som unike!

Omfanget av Toscanas renessanse er overveldende og utgjør en hel verden for seg. Et utall bastante muséumsbygninger har bestått i århundrer, fylt til randen av malerkunst og skulpturer, utført av epokens fantasirike kunstnere. *Mennesket i sentrum* kan stå som fellesnevner for mye av datidens kunstneriske utfoldelser. Så kan man spørre seg hvordan det den gangen, med enkle hjelpemidler, var mulig å reise de monumentale bygningene og etter hvert fylle disse med et ufattelig antall malerier og kunstgjenstander?

Renessansens inntreden og utvikling må ha hatt et solid grunnlag i en elites kreativitet og evner til å tenke nytt og samtidig være i stand til å virkeliggjøre sine idéer og initiativ. *Renessansen var en grotid for nettopp nytenkning og bevaring av kunstneriske verdier.* Det var alt dette telepensjonistene gikk i kø for å oppleve!

Allerede under innlosjeringen på Pensione Pendini i Firenze fikk defornemmelsen av en svunden tid: Hotellet ble grunnlagt i 1879. Stilen var beholdt, om enn i noe oppgradert tilstand. Belliggende midt i byens sentrum, var tilgjengeligheten til de fleste severdigheter nærliggende: Palazzo Davanzati, et typisk florentinsk herskaps hus fra det 14. århundre, har bevart sitt preg av renessansens interiør og kunstverk. Ikke å forglemme Firences store utvalg av restauranter, hvor deltakerne holdt sine sosiale middagstreff på kveldstid.

Siena, byen som står på UNESCOs liste over verdens kulturarv, har sin historie tilbake til etruskernes tid på 500 tallet f. Kr. Palazzo Pubblico – rådhuset – tilhører en nyere tid, men er allikevel holdt innenfor byens arkitektur. De smale gatene kunne minne om Sienas opprinnelig lang tid tilbake i tiden. Vinslottet Castello di Meleto var en interessant opplevelse som inkluderte en velsmakende lunsj og prøvesmaking av stedets vinproduksjon. Også San Gimignano, kjent for sin vinhandel og turisme, ble avlagt et besøk.

Medici-familiens residens i Firenze, Palazzo Pitti, var et imponerende bygg med allsidig malerkunst, ivarett av den innflytelsesrike adelsfamilien i tidsrommet 13. til og med 17. århundre. Bygningen er omgitt av et storslått og vakker hageanlegg. Det verdensberømte Uffizi-galleriet huset opprinnelig Medici-familiens kontorer, som etter Medici-familiens bortgang, i 1756 ble åpnet for publikum som et av verdens første muséer. Gruppens kunstinteresserte deltakere

På vei gjennom trange "små" i Siena.

hadde 1 ½ times guidet rundgang til disposisjon i dette muséet. En fullgod vandring i muséets lokaliteter ville kunne pågå i dagevis!

Nest siste dag i Firenze omfattet bl. a. en renessanssaften i vakre Palazzo Borghese fra 1400-tallet. Festmiddag på italiensk manér med tallrike forretter, hovedrett og dessert med flere vinsorter gjorde måltidet til en kulinarisk hendelse! Et team musikere og dansere samt en sanger underholdt gjestene gjennom hele bordsetningen. Ved inngangen til festlokalet ble samtlige tele-pensjonister forevige sammen med et par "vert- inner" i nasjonaldrakter. *Business as usual:* Bildene var å få kjøpt da deltakerne forlot etablissementet!

Det skjeve tårn i Pisa ble besøkt "på hjemveien." Telefolket konstaterte at Tårnet er like skeivt i dag som i uminnelige tider. Vårt reisefølge forlot renessansens hjemland kulturelt indoktrinert! Denne ballasten ble av flyplasspersonalet ikke registrert som overvekt! Derneft bar det uproblematisk gjennom en obligatorisk elektronisk gjennomlysning. *Sicurezza al primo posto* er italienernes parole for flypassasjerers sikkerhet! Så kom da også alle våre 39 utenlandsfarere trygt tilbake til fedrelandet denne gangen også – og takk for det! –

Siena domkirke, påbegynt i 1229. Her beundrer turdeltakerne en vakker bibelsk mosaikk som ikke var til å trække på.

FORENINGSNUMMER OG ADRESSER

MELD DEG INN I DITT HJEMSTEDS TELEPENSIJONISTFORENING

Her møter du venner og kolleger og oppfrisker gamle minner.

ARENDALE	Finn Egil Halvorsen	Lensmannsvn. 23	4815 Saltrød	37 03 08 26	952 58 324	tparendal@telepensjonistene.no
BERGEN	Roy Knag Jæger	Postboks 7150	5020 Bergen	56 14 81 02	915 38 870	tpbergen@telepensjonistene.no
BODØ/SALTEN	Gerd Blomstrand Kristensen	Tjeldberget 11/LE 301	8012 Bodø	75 58 11 68	416 95 790	tpbodosalten@telepensjonistene.no
DRAMMEN	Greta Thorstensen	Laurits Grønlands vei 15	3035 Drammen	32 80 07 40	970 70 863	tpdrammen@telepensjonistene.no
FORNEBU	Truls Erik Langeggen	Postboks 214, Sentrum	0103 Oslo	22 11 51 61	900 29 271	tpsentraleenheter@telepensjonistene.no
GJØVIK	Anni Milward	Rudslåtten 9	2830 Raufoss		905 79 297	tpgjovik@telepensjonistene.no
GLÅMDAL	Jan H. Andreassen	Blomstern. 37	2208 Kongsvinger	62 81 59 40	915 56 223	tpglaamdalen@telepensjonistene.no
GUDBRANDSDAL	Åse Nordnes	Fyrvn. 10	2670 Otta	61 23 04 98	902 67 965	
HAMAR	Kåre Garmager	Myrveien 3	2320 Furnes	62 35 00 70	905 99 702	tphamar@telepensjonistene.no
HARSTAD OG OMEGN	Elisabeth Markussen	Utsikten 18	9406 Harstad	77 01 79 76	957 70 128	tpharstadomegn@telepensjonistene.no
HAUGESUND	Arne Fosse	Hervikvn. 10 D	5521 Haugesund	52 71 65 50	915 98 057	tphaugesund@telepensjonistene.no
HELGELAND	Oddvar Ulvang	Askeladdveien 25	8800 Sandnessjøen	75 04 30 16	413 33 665	tphelgeland@telepensjonistene.no
KRISTIANSAND	Ingvar Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand S	38 09 13 34	901 65 520	tpkristiansand@telepensjonistene.no
KRISTIANSUND	Ingeborg Enge	Furuveien 7	6511 Kristiansund N	71 67 43 05	452 99 033	tpkristiansund@telepensjonistene.no
LARVIK	Berit Olafsen	Øvre Bøkeligt. 48	3256 Larvik	33 11 74 44	950 27 230	tplarvik@telepensjonistene.no
LEVANGER	Sigrun Moe	Rognhaug	7600 Levanger	74 08 13 62	944 39 205	
LILLEHAMMER	Helge Tordhol	Ekromskogen 38D	2624 Lillehammer	61 25 08 88	905 20 192	tplillehammer@telepensjonistene.no
LILLESTRØM	Ragnhild Dehli	Gamle Rovenv. 39	1900 Fetsund	63 88 14 22	906 47 064	tplillestrom@telepensjonistene.no
LOFOTEN	Kjell Tettlie	Postboks 2	8309 Kabelvåg	76 07 83 12	911 79 473	tplofoten@telepensjonistene.no
MOLDE	Annbjørg Megard	Øivindsveg 32	6429 Molde	71 25 32 77	452 05 836	tpmolde@telepensjonistene.no
NAMSOS	Wenche Fahsing	Niels Bjørums gt. 38B	7800 Namsos	74 27 14 17	958 65 851	tpnamsos@telepensjonistene.no
NARVIK OG OMEGN	Greta Arntsen	Myrv. 5	8517 Narvik	76 94 12 00	984 68 881	
OSLO	Dagfinn Husmo	Postboks 1088, Sentrum	0104 Oslo		906 35 850	tposlo@telepensjonistene.no
RINGERIKE	Halvard Solberg	Krokenvn. 16	3515 Hønefoss	32 12 27 09	924 23 634	tpringerike@telepensjonistene.no
SANDEFJORD	Yngve Stentun	Lahelleveien 117	3218 Sandefjord	33 45 12 14	911 44 433	tpsandefjord@telepensjonistene.no
SOGN OG FJORDANE	Oliv Ottesen	Skjæret 27	6800 Førde	57 82 14 87	412 78 159	tpsognogfjordane@telepensjonistene.no
STAVANGER	Berit Kopren	Peer Gyntsv. 4	4019 Stavanger	51 87 01 46	900 47 814	tpstavanger@telepensjonistene.no
STEINKJER	Kirsti Leiros	Muusøra 3F	7670 Inderøy		917 63 045	tpsteinkjer@telepensjonistene.no
TELEMARK	Elsie Marit Hansen	Høyenlia 23B	3728 Skien		472 85 760	tptelemark@telepensjonistene.no
TROMSØ	Roar A. Johannessen	Henrik Wergelandsv. 24	9007 Tromsø	77 61 82 33	907 31 178	tptromsoe@telepensjonistene.no
TRONDHEIM	Marie Aashagen	Nedre Flatåsv. 170	7099 Flatåsen	72 58 03 51	971 29 908	tptrondheim@telepensjonistene.no
TØNSBERG	Inger Heldal Anderson	Ospebakken 7	3153 Tolvsrød	33 33 02 94	906 09 101	tptonsberg@telepensjonistene.no
VALDRES	Sigbjørn Kullhuset	Søreng	2910 Aurdal	61 36 51 16	901 20 257	tpvaldres@telepensjonistene.no
ØSTFOLD	Johan Westgaard	Sildreiveien 5	1623 Rolvsøy	69 33 52 35	901 22 699	tpostfold@telepensjonistene.no
ÅLESUND	Helge Haram	Olivermarka	6260 Skodje	70 27 51 30	908 51 360	tpaalesund@telepensjonistene.no

ÆRESMEDLEM I VALDRESFORENINGEN

Etter å ha hatt hele sitt yrkesaktive liv i Televerket/Telenors tjeneste som kasserer og avdelingsleder på Fagernes tok Astri Jodalen initiativ og fikk starta Telepensjonistene Valdres i 1995. Ledervervet hadde hun fram til årsmøte 2011.

Gjennom de 16 årene som leder har hun vært engasjert, kreativ og pliktoppfyllende. Nevnes kan: referent fra forbundet, deltatt på landsmøter og arrangert utflukter / turer. Medlemstallet i foreningen vår er ca. 60, derav et tidligere utnevnt æresmedlem.

Vårt faste møtested er på Fagernes Hotel, hvor +/-20 medlemmer møter for å ha det sosialt med tidligere kolleger, samt spiser lunsj sammen.

Møtet i september dette året var lagt til Sekskanten, Vaset på en flott høstdag. Da ble Astri utnevnt som æresmedlem i Telepensjonistene Valdres for sitt trofaste og samvittighetsfulle arbeid for foreningen. Hun ble overrasket og følte seg virkelig beæret og takknemlig for utnevnelsen. Dette ble hennes andre æresmedlemskap, tidligere er hun utnevnt i Inner Wheel.

Da Astri gikk av som leder, var ingen villig til å ta over vervet. Dermed ble vi en arbeidsgruppe som skal gjøre vårt beste – aldri lett å "hoppe etter Wirkola" – for at foreningen skal fortsette i årene fremover.

*Telepensjonistene Valdres
Arbeidsgruppa v/Lise Maj Dygd Kvisgaard*

Astri Jodalen blir utnevnt som æresmedlem av Lise Maj Dygd Kvisgaard. Diplomet er laget av Inger Døvre.

LANDSSTYRET/REDAKTØRER

LEDER	Anni Milward	Rudslåtten 9	2830 Raufoss	61 19 10 54	905 79 297	annimilw@online.no
NESTLEDER	Mai Britt Løken	Nordlitoppen 35	1743 Klavestadhaugen	69 12 70 24	917 24 895	m-brloek@online.no
SEKRETÆR	Arne Aastorp	Hesteskoveien 14	1484 Hakadal	67 07 54 92	909 82 651	arne.aastorp@online.no
KASSERER	Kjell Engen	Einerbakken 5	2827 Hunndalen	61 17 07 97	916 43 027	kjellengen@online.no
STYREMEDL.	Nils Bøe	Tjeldberget 11/LE 301	8012 Bodø	75 58 11 68	412 94 159	nils.boe@c2i.net
	" Wenche Fahsing	Niels Bjørums gt. 38B	7800 Namsos	74 27 14 17	958 658 51	
	" Bjarne Ulvang	Myrholtet 242	5142 Fyllingsdalen	55 16 38 65	416 12 005	audnulva@online.no
	" Eva-Marie Kvelland	Vekterv. 73	0681 Oslo	22 19 76 90	975 09 729	evamar@online.no
	" Berit Olafsen	Øvre Bøkeligt. 48	3256 Larvik	33 11 74 44	950 27 230	berolafs@online.no
VARAMEDL.	Dagunn Klakegg	Elvevegen 5	6800 Førde	57 82 14 21	416 69 849	daklakeg@online.no
	" Ingvar Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand S	38 09 13 34	901 65 520	ingsikal@online.no
	Jan H. Andreassen	Blomstervn. 37	2208 Kongsvinger	62 81 59 40	915 56 223	janhandreassen@yahoo.no
REVISOR 1	Sigrid Ranheim	Krokveien 13	1481 Hagan	67 06 18 95	909 25 624	sigrra@online.no
REVISOR 2	Kåre Johansen	Svenskerud 105	3408 Tranby	32 85 22 40	901 84 857	khj@online.no
VARAREV.	Kitty Fossum	Østaveien 60	1476 Rasta	67 90 16 87	911 95 947	kitty.fossum@getmail.no
REDAKTØR TELEPENJONISTEN	Berit Nylund	Vassteigen 106	5141 Fyllingsdalen	55 12 30 56	913 83 587	tptelepensjonisten@ telepensjonistene.no
REDAKTØR NETTAVISEN	Hans Karsten Karlsen	Bruket 4P	1621 Gresvik	69 32 72 27	905 45 712	tpnettavisen@ telepensjonisten.no

**Telepensjonistenes Landsforbund • Postadresse: Postboks 443 - Sentrum, 0103 Oslo • Besøksadresse: Kongensgt. 8, Oslo.
Telefon 22 77 69 52 • E-post: kon.telepensjonistene@telenor.com • Nettside: www.telepensjonistene.no**

Tele og postpensjonistenes vinteruke Savalen 13. – 17. februar 2012.

Vi inviterer herved medlemmer og foreninger tilknyttet Telepensjonistenes Landsforbund og Postens Pensjonistforbund til en hyggelig vinteruke på **Savalen Fjellhotell & Spa mandag 13.02 til fredag 17.02.2012.**

Spesialtilbud til tele og postpensjonister, Spar ca kr 1000,- i forhold til våre ordinære priser.

Matopplevelse: Kaffe og kaker v/ankomst og hver ettermiddag.
Frokostbufte, lunsjbufte og 3-retters middag/aftensbord hver dag. Østerdalsbord en kveld.
Siste kvelden "Levende - lys aften."

Varme bad/trim: Morgengymnastikk i bassenget (32 grader) med egen instruktør.
38 grader i boblebad og barbasseng. Fine turmuligheter på beina hele året, samt fine skiløyper på vinteren.

Interessante foredrag: Det blir foredrag av tidligere konsernsjef i Telenor Tormod Hermansen samt et lærerikt og morsomt foredrag om motivasjon ved Odd Ustad.
I tillegg arbeides det med et foredrag om kosthold.

Spa behandlinger: Spesialrabatt på 15 % på alle spabehandlinger.

Dans i kobbersalen: Åpen bar og dans til levende musikk hver kveld.

Syng med oss – ønskekonsert med kjente og kjære sanger.

Underholdning – overraskelse – lokal underholdning med sang og humor.

Spesialpris til medlemmer av Telepensjonistenes Landsforbund og Postpensjonistenes Landsforbund samt deres respektive, inkl. helpensjon og program for en samlet pris kr 2 990,- pr person.
Tillegg enkeltrom kr 600,-.

Buss fra Namsos via Trondheim og Flakk fergehavn samt fra Larvik via Oslo. Tillegg kr 490,- tur/retur."

Påmelding og eventuell ytterligere informasjon til
Savalen Booking 62 47 17 17 eller e-mail post@savalen.no

Ønsker dere trivelige førjulsdager!